

Eko Bülten'de *5.yıl***TİSK AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ- NİSAN 2013 (SAYI: 50)**
02.05.2013**GENEL DEĞERLENDİRME*****"Türkiye'nin Uzun Dönem Büyüme Oranını Aşması İçin Yeni Politikalar Gerekliyor"***

○ Nisan 2013'te dünya ekonomisi açısından en önemli gelişme Japonya Merkez Bankası'nın (BOJ) para arzını artırma kararı oldu. Japonya, Krizde kullandığı maliye politikaları ile soruna çözüm bulamayınca, mücadeleyi para politikası ile yürütmeye karar verdi. BOJ, para arzını artırarak, faizleri daha da düşürmeyi değil, yenin dolar karşısında değer kaybetmesini sağlayarak ihracatta fiyat avantajı yakalamayı amaçlıyor.

○ IMF'ye göre 2013 ve 2014 yılları dünya ekonomisi açısından pek de parlak geçmeyecek. 2013 yılında dünya ekonomisi %3,3 büyürken, Güney Kıbrıs ve İtalya etkisiyle Euro Bölgesi %0,3 daralacak. ABD ekonomisi ise 2013'te %1,9; 2014'te ise %3 oranında büyüyecek.

○ IMF'ye göre, Türkiye'de cari açık ve dış ticaret haddi nedeniyle dış dengede sorun var. Türkiye'nin uzun dönem büyüme oranı olan %4,8'i aşması için yeni politikalara yönelmesi gerekiyor.

○ 2012 yılında Türkiye Ekonomisi %2,2 oranında büyüyerek dünya ortalamasının altında kaldı. İmalat sanayiinin büyüme hızı sert şekilde azaldı. Kamu kesimi harcama eğilimini yükseltti, buna karşılık hanehalkı daha az tüketti, özel sektör daha az yatırım yaptı.

○ Şubat 2013'te sanayi üretimi aylık bazda %1,5; yıllık bazda %4,4 arttı. İmalat sanayii üretimi %7 ile hızlı bir yükseliş kaydetti.

○ Sanayi Ciro Endeksi, yıllık bazda %4,9 yükseldi. Enerji sektöründe ise ciro azalışı %13,4'e vardı. İmalat sanayii kapasite kullanım oranı Nisan ayında yıllık bazda 1,1 puan azaldı.

○ Ocak'ta işsizlik oranı yükselmeye devam ederek %10,6 oldu.

○ Şubat 2012'de ihracat %5,8; ithalat %9 arttı. İhracatın ithalatı karşılama oranı %64,1'e geriledi. AB'ye yapılan ihracat arttı ancak AB'nin ihracattaki payı geriledi. İlk iki ayda dış ticaret açığındaki artışın etkisi ile cari açık 10,9 milyar dolara çıktı.

○ Bütçe 5,4 milyar TL açık verdi. Mart 2013'te bütçe gelirlerinin %13,5 artması ile faiz dışı açık nisbeten azaldı. Mart ayında faiz cephesi bütçeyi olumlu etkiledi. Ancak faiz giderlerindeki artış eğilimi dönemsel nitelikte olduğundan önümüzdeki aylarda tersine dönecek.

○ İlk üç aya ilişkin bütçe gelişmeleri Hükümetin OVP'ye hassasiyet gösterdiğini ortaya koyuyor. Maliye politikasında tutarlılık, iktisadi dalgalanmalara karşı savunma aracı olacak.

○ TCMB, para politikasında esnek davranıyor. TCMB, kredi plasmanında ve reel efektif döviz kurlarında oynaklık istemiyor. Kısa vadeli sermaye akışlarının fiyat istikrarını ve mali istikrarı bozucu etkilerinin önüne geçmek için TCMB tedbir alıyor. TCMB, sermaye akımlarının olumsuz etkilerinin azaltılması için döviz kurunu da araç olarak kullanıyor.

Dünya Ekonomisi:

Nisan ayında dünya ekonomisi açısından en önemli gelişme Japonya Merkez Bankası'nın (BOJ) para arzını bir yıl içinde iki katına çıkaracağını açıklaması olmuştur. Bu açıklama uluslararası para sistemi açısından önemli bir gelişmedir.

Japonya Merkez Bankası Başkanı Haruhiko Kuroda'nun yaptığı açıklamayı bir anlamda "parasal devrim" olarak görmek gerekmektedir. Japonya Merkez Bankası'nı böyle bir karar almaya iten olgu, Japon ekonomisinin büyümemesi, yani ülkenin yaşadığı resesyondan çıkamamış olmasıdır. Nitekim Japonya 2012 yılının son çeyreğinde sadece yarım puan büyüebilmiştir. Bu oran, Japon hükümetinin geleneksel parasalcı politikalardan vazgeçerek Keynesyen politikalara geçmesine neden olmuştur. BOJ da bunun bir parçası olan kararı almak durumunda kalmıştır.

Aslında Kriz sürecinde Japonya, maliye politikalarını kullanarak ekonomiye müdahale etmiştir. Kamu harcamalarını artırmıştır. Ancak Japon Hükümeti, bütçe açığının GSYH'ye oranı %9, kamu borçlanmasının GSYH'ye oranı %125 düzeylerine ulaştığı için tek başına bu müdahale yönteminin yeterli olmadığını ve yeni bir yol izlemek gerektiğini fark etmiştir. Yeni yol, bu yıl BOJ'un uzun vadeli devlet tahvillerini satın alarak piyasadaki mevcut para stokunu iki katına kadar artırmak olarak özetlenebilir. BOJ böylece, FED'in bu yıl GSYH'nin %0,5'ine ulaşacak olan para arzı artışı hamlesine, GSYH'nin %1'ine kadar para arzını artırarak yanıt vermiş olacaktır. BOJ'un hedefi 2014 yılında para arzı artışını GSYH'nin %2'sine ulaştırmaktır.

Japonya para arzını artırarak faiz oranlarını düşüremeyeceğinin bilincindedir. Zaten faiz oranları çok düşük düzeyde seyretmektedir. On yıl vadeli devlet tahvilinin faiz oranı binde 56'ya kadar gerilemiş durumdadır. BOJ'un asıl hedefi Japon Yeni'nin ABD doları karşısında değer yitirmesi, böylece ihracatta ABD mallarına karşı, Japon mallarının fiyat avantajı yakalamasıdır. Çünkü Japon Yeni ABD Doları karşısında değer yitince dolar cinsinden kendi ihracat mallarının fiyatı düşecektir. Nitekim BOJ'un açıklamasının hemen ardından Japon Yeni ABD Doları karşısında %3 değer yitirmiştir.

BOJ'un politikasının başarıya ulaşması için Japonya'nın ihracat yaptığı ülkelerde, ekonomilerin büyümesi gerekmektedir; gelir artmaz ise ülkelerin ithalatı dolayısıyla Japonya'nın ihracatı artmayacaktır.

Japonya Merkez Bankası'nın (BOJ), para arzını artırma kararı alması uluslararası para sistemi açısından "parasal devrim" oldu.

Japon ekonomisinin resesyondan çıkamaması Keynesyen politikalara yönelmesine neden oldu.

Japonya, Krizde kullandığı maliye politikaları ile soruna çözüm bulamayınca, mücadeleyi para politikası ile yürütmeye karar verdi. BOJ, 2014 itibarıyla para arzı artışını GSHY'nin %2'sine çıkarmayı hedefliyor.

BOJ, para arzını artırarak, faizleri daha da düşürmeyi değil, yenin dolar karşısında değer kaybetmesini sağlayarak ihracatta fiyat avantajı yakalamayı amaçlıyor.

Bu politikanın başarısı ise Japonya'nın ihracat yaptığı ekonomilerin büyümesine bağlı.

Uluslararası Para Fonu (IMF) Nisan ayında üç önemli raporu birlikte açıklamıştır. Bunlar; Dünya Ekonomik Görünüm Raporu (World Economic Outlook), Mali İzleme Raporu (Fiscal Monitor) ve Küresel Finansal İstikrar Raporu'dur (Global Financial Stability Report).

IMF'ye göre 2013 yılı, hatta 2014 yılı da dünya ekonomisi için pek parlak geçmeyecektir. IMF'yi kötümserliğe iten olgu, küresel ekonomiye ilişkin büyüme oranının bir türlü arzulanan düzeye çıkamayacağına işaret eden gelişmelerdir. Geçen yıl Ekim ayında IMF, 2013 yılında dünya ekonomisinde büyüme oranının %3,5 olacağını tahmin ederken, Nisan 2013 raporlarında bu oran %3,3'e gerilemiştir. IMF, bu son raporunda Euro Bölgesi için yaptığı büyüme tahmini de revize etmiş ve daralmanın %0,2'den %0,3'e çıkacağını açıklamıştır.

Buna gerekçe olarak da, her ne kadar istikrar programı konusunda aşama kaydedilse de, Güney Kıbrıs'a yapılacak mali yardım ile İtalya'daki siyasi belirsizlikleri göstermektedir.

IMF, ABD'nin 2013 yılında %1,9 büyüyeceğini öngörürken, 2014'te bu oranın %3'e yükseleceğini tahmin etmektedir. Bu oran ABD'nin kısmen de olsa artık krizi aşmaya başladığını göstermektedir. Buna karşın parasal genişlemeye bel bağlamış olan Japonya için tahmin edilen büyüme oranı 2013 için %1,6, 2014 için %1,4'tür. IMF, Euro Alanının 2013 yılında binde 3 oranında küçüleceğini, 2014 yılında ise %1,1 büyüceğini tahmin etmektedir.

Dünya Ekonomik Görünüm Raporu'nda Türkiye'de dış dengede sorun olduğuna işaret edilmektedir. IMF son iki yıldır ülkelerin iç ve dış dengelerine ilişkin hararet ölçümü yapmaktadır. Bu son raporda IMF, Türkiye'de iç dengeyi istikrarlı bulurken, dış dengeyi iki noktada harareti yüksek bulmaktadır. Bunlar dış ticaret haddi ve cari açığıdır.

IMF bu saptamayı yaptıktan sonra 2013 ve 2014 yılı için temel makro göstergelere ilişkin tahminlerini özetlemiştir (**Tablo ve Grafik**). İçinde bulunduğumuz durum, Türkiye'nin uzun dönem büyüme oranı olan %4,8'i aşması için yeni politika arayışlarına girmesini gerektiğini göstermektedir. Çünkü mevcut tablo düşük büyüme oranına rağmen cari açığın yüksek oranlarda seyrettiğini, doğal işsizlik oranının da düşmediğini ifade etmektedir.

Türkiye Ekonomisi:

Türkiye 2012 yılı son çeyreğinde %1,4 büyüyerek, yılı %2,2 oranında bir büyüme ile kapatırken, IMF verilerine göre dünya ekonomisi açısından bu oran %3,2 olmuştur; yani Türkiye, dünya ortalamasından daha düşük oranda büyümüştür.

IMF'ye göre 2013 ve 2014 yılları dünya ekonomisi açısından pek de parlak geçmeyecek.

IMF'ye göre 2013 yılında dünya ekonomisi %3,3 büyürken, Güney Kıbrıs ve İtalya etkisiyle Euro Bölgesi %0,3 daralacak.

ABD ekonomisi ise 2013'te %1,9; 2014'te ise %3 oranında büyüyecek.

IMF'ye göre, Türkiye'de cari açık ve dış ticaret haddi nedeniyle dış dengede sorun var.

Türkiye'nin uzun dönem büyüme oranı olan %4,8'i aşması için yeni politikalara yönelmesi gerekiyor.

2012 yılında Türkiye Ekonomisi %2,2 oranında büyüyerek dünya ortalamasının altında kaldı.

Türkiye’de 2012 yılında büyüme hızı en fazla düşen sektörler inşaat ve sanayi olmuştur. İnşaat sektörü 2011 yılında %11,5 büyürken, 2012 yılında bu oran %0,6’da kalmıştır. İmalat sanayi de 2011 yılında %10 büyürken, 2012 yılında %1,9 ile yetinmiştir. Tarım sektörüne gelince; büyümesi %6,2’den %3,5’e inmiştir.

2012 yılında kamu kesimi harcama eğilimini yükseltmiştir. Kamu kesimi tüketim harcamaları 2011 yılında %3,7 azalırken, 2012 yılında %7,1 artmıştır. Kamu yatırım harcamaları ise 2011 yılında %8,6 azalırken, 2012 yılında %21,4 artmıştır.

2012 yılında hanehalkı tüketim harcamaları %0,8 oranında, özel kesim yatırım harcamaları da %9,2 oranında düşmüştür. Buna karşın mal ve hizmet ihracatı %15 artmıştır. Özetle, hanehalkı 2012 yılında daha az tüketirken, özel sektör de daha az yatırım yapmıştır.

Sanayi Üretimi, Ciro ve Sipariş Endeksleri:

Şubat ayında sanayi üretimi Ocak ayına göre %1,5 oranında yükselmiştir. Sanayi sektörünün alt sektörleri olan madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi Şubat ayında %2,2, imalat sanayi sektörü endeksi %2,0 artarken, elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %1,9 oranında düşmüştür.

Şubat ayında Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda daha hızlı bir yükseliş kaydetmiş ve 2012 yılının Şubat ayına göre %4,4 yükselmiştir. Sanayinin alt sektörleri elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %7,2, madencilik ve taşocakçılığı sektörü üretim endeksi %3,2 düşerken, imalat sanayi sektörü endeksi %7 oranında bir artış göstermiştir. 2013 yılı Şubat ayında Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksinde yer alan ana sanayi gruplarından sermaye malı imalatı Ocak 2013’e göre %5,9 oranında artmış ve en yüksek üretim artışı sağlayan sektör olmuştur. Bu sektörü %3,2 ile dayanıklı tüketim malı imalatı sektörü ve %1,4 ile ara malı imalatı sektörü takip etmiştir. Enerji sektörü ise bu ay da %2,2 oranında bir üretim kaybı yaşamıştır.

2013 yılı Şubat ayında Sanayi Ciro Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre %4,9 oranında yükseliş göstermiştir. Sanayi ana sektörleri içinde yer alan enerji sektörü Şubat ayında %13,4’ü bulan bir ciro kaybı yaşamıştır. Ciro kaybı gösteren diğer sektör ise %4 ile dayanıklı tüketim malı sektörü olmuştur. Ciro artışında ilk sırayı %7,5 ile ara malı imalatı sektörü alırken, bu sektörü %7,1 ile sermaye malı imalatı sektörü takip etmiştir. Sanayi Ciro Endeksine alt sektörler itibarıyla bakıldığında, bir önceki yılın aynı ayına göre madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %4,2 azaldığı, imalat sanayi sektöründe ise %5,3 arttığı görülmektedir.

2012’de imalat sanayiinin büyüme hızı sert şekilde azaldı.

2012’de kamu kesimi harcama eğilimini yükseltti, buna karşılık hanehalkı daha az tüketti, özel sektör daha az yatırım yaptı.

Şubat 2013’te sanayi üretimi aylık bazda %1,5; yıllık bazda %4,4 arttı.

İmalat sanayii üretimi hızlı bir yükselişle %7 arttı.

Sanayi Ciro Endeksi, yıllık bazda %4,9 yükseldi. Enerji sektöründe ise ciro azalışı %13,4’e vardı.

2013 Nisan ayında İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı, 2012 yılının Nisan ayına göre 1,1 puan düşmüş ve endeks %73,6 düzeyine gerilemiştir. Bu da kabaca imalat sanayiinde her dört tezgahdan birinin boş olduğunu göstermektedir. Bu düşüşe karşın İmalat Sanayi Mevsimsel Etkilerden Arındırılmış Kapasite Kullanım Oranı Mart ayına göre 0,4 puan artarak %74,3 düzeyine yükselmiştir. Mal gruplarına göre kapasite kullanım oranlarında, geçen yılın aynı ayına göre sadece gıda ve içecek imalatı sektöründe 1 puan artış görülmektedir. Diğer mal gruplarının kapasite kullanım oranları geçen yılın Nisan ayına göre düşüş kaydetmiştir. En yüksek kapasite düşüşü de 5,1 puan ile dayanıklı tüketim malı sektöründe meydana gelmiştir.

İstihdam ve İşsizlik:

2013 yılı Ocak döneminde işgücüne katılma oranı, 2012 yılının Ocak dönemine göre 1,3 puan yükselmiş ve %49,5 düzeyine ulaşmıştır. Bu dönemde erkeklerde işgücüne katılma oranı 0,7 puan artarak %70,4 olurken, kadınlarda işgücüne katılma oranı daha hızlı (2,1 puan) artmasına rağmen son düzeyi %29,3 olmuştur.

Ocak döneminde istihdam edilenler sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 958 bin kişi artmış ve istihdam edilenlerin sayısı 24 milyon 433 bin kişiye yükselmiştir. Ocak döneminde, tarım sektöründe çalışan sayısı 58 bin kişi artmış ve toplam istihdam içindeki payı %22,4 düzeyinde gerçekleşmiştir. Tarım dışı sektörlerde çalışan sayısı ise 900 bin kişi artmıştır. Bu gerçekleştirmeler neticesinde sanayi sektöründe çalışanların oranı %19,9'a, inşaat sektöründe çalışanların oranı %6,3'e, hizmetler sektöründe çalışanlarının oranı %51,4'e ulaşmıştır. 2012 yılının Ocak ayı ile karşılaştırıldığında inşaat sektörünün istihdam edilenler içindeki payı %0,2; hizmetler sektörünün payı %0,5 artarken, tarım sektörünün payı %0,7, sanayi sektörünün payı ise %0,1 oranında azalmıştır. Bu gerçekleştirmeler sonrasında istihdam edilenlerin oranı, bir önceki yılın aynı dönemine göre 1,1 puan artmış ve %43,2'den %44,3'e ulaşmıştır.

2013 yılı Ocak döneminde işsiz sayısı geçen yılın aynı dönemine göre 226 bin kişi artmış ve 2 milyon 890 bin kişiye yükselmiştir. İşsizlik oranı da böylece 0,4 puan artmış ve %10,6 düzeyine çıkmıştır. Bu dönemde tarım dışı işsizlik oranı 0,5 puan yükselerek %12,9'a yükselmiştir. Genç işsizlik oranı ise bu dönemde 2,3 puan artmış ve %20,7 düzeyine yükselmiştir.

İmalat sanayii kapasite kullanım oranı Nisan ayında yıllık bazda 1,1 puan azaldı.

Ocak 2013'te işgücüne katılma oranı 1,3 puan arttı.

Tarım-dışı sektörlerde çalışanların sayısı 900 bin kişi arttı.

Ocak'ta işsizlik oranı yükselmeye devam ederek %10,6 oldu.

Ocak 2013 döneminde kayıtdışı istihdam oranı bir önceki yılın aynı dönemine göre 2,2 puan azalmış ve %36,2'ye gerilemiştir. Bu dönemde, geçen yılın aynı dönemine göre kayıtdışı çalışanların oranı tarım sektöründe %82,8'den, %83'e yükselirken, tarım dışı sektörlerde %25,1'den %22,7'ye gerilemiştir.

Kayıtdışı istihdam geriledi.

Ödemeler Dengesi:

2013 yılı Şubat ayında ihracat 2012 yılının aynı ayına göre %5,8 artarak 12 milyar 435 milyon dolara, ithalat ise %9 artarak 19 milyar 394 milyon dolara ulaşmıştır. Bu gerçekleştirmeler sonucunda da ihracatın ithalatı karşılama oranı 2012 yılı Şubat ayında %66 iken, 2013 Şubat ayında %64,1'e gerilemiş, dış ticaret açığı da %15,2 oranında artarak 6 milyar 39 milyon dolardan 6 milyar 958 milyon dolara yükselmiştir. Takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ise 2013 yılı Şubat ayında önceki yılın aynı ayına göre ihracat %9, ithalat %13,1 yükselmiştir. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış seriye göre ise 2013 Şubat ayında bir önceki aya göre ihracat %6,2, ithalat %6,5 oranında artmıştır.

Şubat 2012'de ihracat %5,8; ithalat %9 arttı.

İhracatın ithalatı karşılama oranı %64,1'e geriledi.

Şubat 2013'de AB'ye yapılan ihracatın, 2012 yılının aynı ayına göre %3,5 artarak 5 milyar 95 milyon dolara ulaşmasına rağmen, toplam ihracat içinde Avrupa Birliği'nin payı bu dönemde de düşmeye devam etmiştir. 2012 Şubat ayında AB'nin ihracattaki payı %41,9 iken, 2013 Şubat ayında %41 olmuştur. Bu dönemde İslam Ülkeleri Teşkilatı üyesi ülkelere yapılan ihracat ise %15,4 oranında artarak toplam ihracat içindeki payı %32,8'e kadar yükselmiştir. Şubat ayında en fazla ihracat yapılan ülke 1 milyar 89 milyon dolar ile Almanya olmuştur. Bu ülkeye yapılan ihracat geçen yılın Şubat ayına göre sadece %1,8 oranında artırılabilmiştir. İhracatta Almanya'yı 851 milyon dolar ile Irak, 682 milyon dolar ile İngiltere ve 606 milyon dolar ile Birleşik Arap Emirlikleri izlemiştir.

AB'ye yapılan ihracat arttı ancak AB'nin ihracattaki payı geriledi.

En fazla ihracat Almanya'ya ve motorlu kara taşıtları faslında yapıldı.

Motorlu kara taşıtları ve aksam parçaları 1 milyar 442 milyon dolarla ihracatta ilk sırayı almıştır. Bu faslı, 998 milyon dolar ile kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları, 919 milyon dolar ile demir ve çelik ve 837 milyon dolar ile kıymetli ve yarı kıymetli metaller ve taşlar faslı takip etmiştir.

En fazla ithalat Rusya'dan ve mineral yakıtlar ve yağlar faslında yapıldı.

İthalatta ise ilk sırayı her zamanki gibi Rusya almıştır. Şubat ayında bu ülkeden yapılan ithalat, geçen yılın aynı ayına göre %9,4 artarak 2 milyar 15 milyon dolar olmuştur. İthalatta Rusya'yı 1 milyar 876 milyon dolar ile Almanya, 1 milyar 829 milyon dolar ile Çin ve 954 milyon dolar ile ABD takip etmiştir. Şubat ayında en fazla ithalat yapılan fasıl her zaman olduğu üzere mineral yakıtlar ve yağlar faslı olmuştur. Bu fasıldan yapılan ithalat 4 milyar 512 milyon dolar seviyesindedir. Bu faslı 2 milyar 166 milyon dolar ile kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları, 1 milyar 400 milyon dolar ile demir ve çelik ve 1 milyar 332 milyon dolar ile elektrikli makine ve cihazlar faslı izlemiştir.

2013 yılının Ocak-Şubat döneminde cari işlemler açığı, dış ticaret açığının 844 milyon dolar artmasının etkisi ile 2012 yılının aynı dönemine göre 956 milyon dolar artmış ve 10 milyar 943 milyon dolara çıkmıştır. Bu dönemde yatırım gelirinden çıkış 20 milyon dolar artmış ve 988 milyon dolara yükselmiştir.

Yabancıların Türkiye'ye yaptıkları net doğrudan yatırımlar, bir önceki yılın ilk iki aylık dönemine göre 411 milyon dolar azalmış ve 1 milyar 312 milyon dolara gerilemiştir. Buna karşın yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları net doğrudan yatırımlar 244 milyon dolar artmış ve 515 milyon dolara yükselmiştir. Şubat ayında yabancılar kısmen de olsa, hisse senedi piyasasından çıkma eğilimi içerisine girmiş ve 353 milyon dolarlık satış gerçekleştirmiştir. Böylece yılın ilk iki ayında 118 milyon dolarlık satış yapmış oldular. Hisse senedi piyasasındaki bu kar realizasyonu niteliğindeki satışlara karşın, faiz oranlarının düşme yönündeki eğilimini de göz önüne alarak yabancılar, tahvil piyasasından 1 milyar 755 milyon dolarlık devlet iç borçlanma senetleri (DİBS) alımı yapmıştır. Yılın ilk iki ayındaki DİBS alımları böylece 2 milyar 405 milyon dolara çıkmıştır.

Kamu kesimi tahvil yolu ile yapmış olduğu bu borçlanmaya Şubat ayında bankalar da eşlik etmiş ve 1 milyar 472 milyon dolarlık bir borçlanmaya gitmiştir. Bankacılık sektörü tahvil dışında kredi kullanarak da borçlanmaya devam etmektedir. Sektörün net kredi kullanımı, bir önceki yılın ilk iki ayına göre 1 milyar 590 milyon dolar artarak 2 milyar 614 milyon dolara yükselmiştir. Yılın ilk iki ayında reel sektörde net kredi kullanımı 2012 yılına göre 785 milyon dolar artmış ve 1 milyar 69 milyon dolar tutarında bir borçlanmaya gidilmiştir.

2012 yılı ilk iki aylık döneminde TCMB'nin resmi rezervleri 1 milyar 557 milyon ABD doları azalırken bu yıl aynı dönemde resmi rezervler 4 milyar 577 milyon dolar artmış ve 123,3 milyar dolara erişmiştir.

Para ve Maliye Politikası:

2012 yılı Mart ayında 5,5 milyar dolar açık veren Merkezi Yönetim Bütçesi, bu yıl aynı ayında 5,4 milyar TL açık vermiştir. Yine 2012 yılı Mart ayında 2,2 milyar TL faiz dışı açık verilmiş iken, bu yıl Mart ayında 460 milyon TL faiz dışı açık verilmiştir. Bu gerçekleştirmelerin arkasında 2013 yılı Mart ayında bütçe gelirlerinin 2012 yılı Mart ayına göre %13,5 oranında artarak 24,8 milyar TL, bütçe giderlerinin ise %10,3 artarak 30,2 milyar TL olarak gerçekleşmesi yatmaktadır. Bu dönemde faiz hariç bütçe giderlerinin sadece %5 artması, bütçe açığının düşmesinde etkili olmuştur.

İlk iki ayda dış ticaret açığındaki artışın etkisi ile cari açık 10,9 milyar dolara çıktı.

Doğrudan yabancı yatırımlar azalırken, yurtiçi yerleşiklerin yurtdışına yaptıkları yatırımlar arttı.

Bankacılık sektörü borçlanmaya devam etti.

Resmi rezervler azaldı.

Bütçe 5,4 milyar TL açık verdi. Mart 2013'te bütçe gelirlerinin %13,5 artması ile faiz dışı açık nisbeten azaldı.

2013 yılı merkezi yönetim bütçe giderleri içinde personel giderleri, geçen yılın aynı ayına göre %14 oranında artışla 7 milyar 533 milyon TL, mal ve hizmet alım giderleri geçen yılın aynı ayına göre %18,8 oranında artışla 2 milyar 219 milyon TL, cari transferler geçen yılın aynı ayına göre %6 oranında azalışla 11 milyar 926 milyon TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Mart ayında bütçe dengesini olumlu yönde etkileyen asıl gelişme faiz cephesinde olmuştur. Faiz giderleri 2013 yılı Mart ayında geçen yılın aynı ayına göre %48,5 oranında artarak 4 milyar 929 milyon TL'ye ulaşmıştır. Ancak faiz giderlerindeki artış dönemsel niteliktedir. Önümüzdeki aylarda bu durum tam tersi bir eğilim gösterecektir.

Mart ayında faiz cephesi bütçeyi olumlu etkiledi. Ancak faiz giderlerindeki artış eğilimi dönemsel nitelikte olduğundan önümüzdeki aylarda tersine dönecek.

2013 yılı Mart ayı vergi gelirleri geçen yılın aynı ayına göre %16,7 oranında artarak 21 milyar 323 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Vergi gelirlerinin türüne göre dağılımına bakıldığında geçen yılın aynı ayına göre, harç gelirin %47,5, ithalde alınan katma değer vergisinin %37,9, damga vergisinin %29, dahilde alınan katma değer vergisinin %26,8, banka ve sigorta muameleleri vergisinin %13,3, özel tüketim vergisinin %8,8, gelir vergisinin %7,9 oranında arttığı görülmektedir. Buna karşın kurumlar vergisi %32,5, diğer vergiler tahsilatı %10,1 oranında azalmıştır.

Vergi gelirleri arttı.

2012 yılının ilk üç ayında (Ocak-Mart dönemi) Merkezi Yönetim Bütçesi 6,4 milyar TL açık vermiş iken, 2013 yılı Ocak-Mart döneminde 897 milyon TL açık vermiştir. Yine 2012 yılının aynı döneminde 10,9 milyar TL faiz dışı fazla verilmiş iken, bu yılın aynı döneminde 14,3 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir. 2013 yılı Ocak-Mart döneminde bütçe gelirleri geçen yılın aynı dönemine göre %21,6 oranında artarak 94,1 milyar TL olmuştur. Bütçe giderleri ise %13,3 oranında artarak 95 milyar TL düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde faiz hariç bütçe giderleri ise %20,1 oranında artarak 79,9 milyar TL olmuştur.

İlk üç ayda bütçe 897 milyon TL açık verdi.

2013 Ocak-Mart dönemi bütçe gerçekleştirmeleri Hükümetin bu yıl bütçe disiplini ve mali istikrar konusunda Orta Vadeli Programa uyma yönünde hassas davrandığını göstermektedir. Yüksek düzeyde seyreden cari açıkla birlikte kısa vadeli sermaye akımının hücumuna uğrayan Türkiye'de maliye politikasındaki tutarlılık önümüzdeki dönemlerde olası iktisadi dalgalanmalara karşı önemli bir savunma aracı olacaktır.

İlk üç aya ilişkin bütçe gelişmeleri Hükümetin OVP'ye hassasiyet gösterdiğini ortaya koyuyor. Maliye politikasında tutarlılık, iktisadi dalgalanmalara karşı savunma aracı olacak.

Yılın beşinci ayına girerken TCMB para politikası konusunda oldukça esnek uygulamalara imza atmaktadır. TCMB yılbaşında açıkladığı para ve kur politikası hedefleri ile uyumlu bir şekilde fiyat istikrarı yanında finansal sistemde ve döviz kurunda istikrarı sağlama yönünde Nisan ayında da yeni adımlar atmıştır. Bu uygulamalar konusunda ilk işaretler de 9 Nisan 2013'te yapılan TCMB Genel Kurulunda Başkan tarafından verilmiştir. Kamuoyunun yeterince dikkat etmediği bu açıklamalarda, aslında para politikası hedefleri ve bu hedeflere ulaşmak için izlenecek araçlar ve hedeflere yönelik olası tehditler ile tehditlere yönelik şimdiden alınan tedbirler ve olası ek tedbirler açıkça belirtilmektedir. TCMB Başkanın tespitleri şöyledir:

TCMB, para politikasında esnek davranıyor.

- “Kredi artışlarında aşırı oynaklık finansal istikrara da zarar veriyor.
- Önce çok hızlı bir kredi büyümesi, arkasından çok yavaş bir kredi büyümesi istemiyoruz. Benzer şekilde reel efektif döviz kurlarında aşırı oynaklık istemiyoruz. Çünkü döviz kurlarındaki ani hareketler reel sektörü de etkiliyor, fiyatlamaları etkiliyor ayrıca aşırı değerli zamanlarda dış dengeye, aşırı değersiz zamanlarda enflasyona zarar veriyor. Kredi hızındaki artış ile cari açık arasında güçlü bir ilişki var. Kredi hızı cari açığı bir miktar öncülüyor.
- Kısa vadeli sermaye akımları kredilerde ve döviz kurlarında aşırı oynaklığa neden olarak hem fiyat istikrarını hem de finansal istikrarı bozucu yönde etki yapabilmektedir.
- Buna karşı biz ne yapıyoruz? Birden fazla politika aracı kullanarak buna karşı tedbirler aldık ve alıyoruz.
- Kredilerdeki büyüme ve döviz kuru gelişmelerinin yakından takip edilmesi gerekmektedir. Sermaye akımlarının olumsuz etkilerinin yumuşatılması amacıyla önem verdiğimiz ve takip ettiğimiz bir diğer kanal döviz kurudur. 2010 yılından itibaren uyguladığımız politikalarla sermaye akımlarının artması sonucu kurlarda belirginleşen oynaklığı sınırlamayı hedefledik. Bu çerçevede, Türk lirasındaki aşırı değerlenmenin giderilmesi için politika faiz oranlarını düşürdük ve faiz koridorunu aşağı yönlü genişleterek kısa vadeli piyasa faizlerinin oynak seyretmesine izin verdik”.

TCMB Genel Kurulu'nun hemen ardından yapılan Para Politikası Kurulu toplantısı sonrası yukarıda verdiğimiz açıklamalar çerçevesinde TCMB, faiz oranlarını aşağıya çekmiş, Türk Lirası zorunlu karşılıkların döviz cinsinden tesis edilmesine ilişkin rezerv opsiyonu katsayılarını (ROK), ilk dilimden sonra gelen dilimlerde %0,2 oranında artırmıştır. Buna göre;

- Politika faizi olan bir hafta vadeli repo faiz oranı %5,5'den %5'e indirilmiştir.
- Gecelik faiz oranları: Merkez Bankası borçlanma faiz oranı %4,5'ten %4'e; borç verme faiz oranı %7,5'den %7'ye, açık piyasa işlemleri çerçevesinde piyasa yapıcısı bankalara repo işlemleri yoluyla tanınan borçlanma imkanı faiz oranı ise %7'den %6,5'e düşürülmüştür.
- Geç Likidite Penceresi uygulaması çerçevesinde, bankalar arası para piyasasında gecelik vadede uygulanan Merkez Bankası borçlanma faiz oranı yüzde 0 düzeyinde sabit tutulmuş, buna karşın borç verme faiz oranı %10,5'ten %10'a indirilmiştir.

Mart ayında Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) bazında aylık değişim %0,66 olmuştur. TÜFE bir önceki yılın Aralık ayına göre %2,63, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,29 ve on iki aylık ortalamalara göre %8,08 yükselmiştir. Ana harcama gruplarına göre fiyatlar giyim ve ayakkabı grubunda %0,86; lokanta ve otellerde %0,62; sağlıkta %0,48; eğlence ve kültürde %0,33 artmıştır.

TCMB, kredi plasmanında ve reel efektif döviz kurlarında oynaklık istemiyor.

Kısa vadeli sermaye akışlarının fiyat istikrarını ve mali istikrarı bozucu etkilerinin önüne geçmek için TCMB tedbir alıyor.

TCMB, sermaye akımlarının olumsuz etkilerinin azaltılması amacıyla döviz kurunu da araç olarak kullanıyor.

Para Politikası Kurulu faiz oranlarını düşürdü.

TÜFE aylık bazda %0,66; yıllık bazda %7,29 arttı.

TÜFE bir önceki yılın aynı ayına göre konut grubunda %9,84; lokanta ve oteller grubunda %9,40; gıda ve alkolsüz içecekler grubunda %8,1 olmuştur. 2013 Mart ayında TÜFE kapsamında yer alan 437 maddeden, 59 maddenin ortalama fiyatları değişmemiş, 246 maddenin ortalama fiyatları yükselmiş, 132 maddenin ortalama fiyatları ise düşmüştür.

2013 yılı Mart ayında Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE), bir önceki aya göre %0,81; bir önceki yılın Aralık ayına göre %0,50; bir önceki yılın aynı ayına göre %2,30 ve on iki aylık ortalamalara göre %4,23 yükselmiştir. Tarım sektöründe fiyatlar bir önceki yılın Aralık ayına göre %0,06; bir önceki yılın aynı ayına göre %5,77 oranında düşerken, on iki aylık ortalamalara göre %2,26 yükselmiştir. Sanayi sektöründe fiyatlar bir önceki yılın Aralık ayına göre %0,61; bir önceki yılın aynı ayına göre %4 ve on iki aylık ortalamalara göre %4,64 oranında artmıştır. Sanayi sektörü alt grubu içinde yer alan elektrik, gaz ve su sektörü %1,78 ile bir önceki aya göre en yüksek fiyat artışının gerçekleştiği sektör olmuştur. Bu sektörü %0,90 ile imalat sanayi ve %0,61 ile madencilik ve taşocakçılığı sektörü izlemiştir.

ÜFE kapsamındaki 788 maddeden, 186 maddenin ortalama fiyatları değişmemiş, 367 maddenin ortalama fiyatları artmış, 235 maddenin ortalama fiyatları ise düşmüştür.

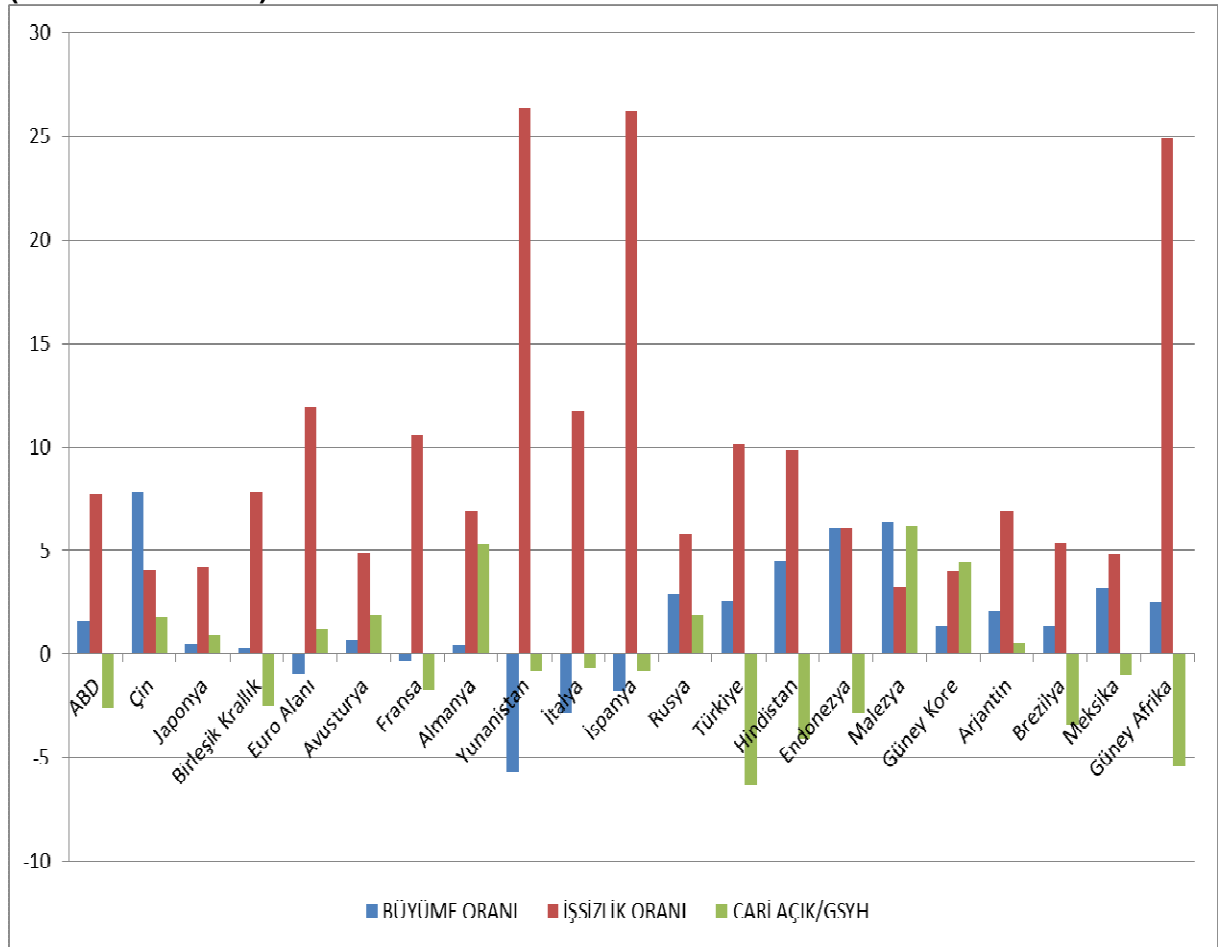
**ÜFE aylık bazda
%0,81; yıllık bazda
%2,30 arttı.**

Tablo: Türkiye'nin Temel Makro Göstergelerine İlişkin IMF Tahminleri

Yıllar	Büyüme Oranı	Cari Açık/GSYH	İşsizlik Oranı	Enflasyon Oranı
2013	3,4	-6,8	9,4	6,6
2014	3,7	-7,3	9,5	5,3

Kaynak: IMF, World Economic Outlook, April 2013

GRAFİK: SEÇİLMİŞ ÜLKELERDE BÜYÜME, İŞSİZLİK VE CARİ AÇIK/GSYH ORANLARI (2012 YILI SONU)

Kaynak: The Economist, April 20 TH- 26 TH, 2013